

Slovenski dom

Stev. 65

V Ljubljana, četrtek 20. marca 1941

Leto VI.

Vsa vprašanja med Nemčijo ter Jugoslavijo in Turčijo - razčiščena

Nemške izjave o spoštovanju naše in turške državne neodvisnosti - Nemčija se noče mešati v naše notranje zadeve

Belgrad, 20. marca. m. Današnje »Vreme« prinaša pod naslovom »Berlin pričakuje, da bo položaj Jugoslavije in Turčije kmalu znan tu-di širši javnosti, spet dalje poročilo iz Berlina, v katerem se bavi z razpletom položaja na Balkanu. Med drugim piše, da je tudi danes predmet največje nemške pozornosti nadaljnji razvoj v jugovzhodni Evropi. Jugoslavija in Turčija pri presojanju tega položaja zavzemata najvažnejše mesto. Že se zdi, da so glede Jugoslavije in glede Turčije vsa vprašanja urejena ter da se je našla zadovoljiva rešitev, ki ne bo posegla — kar je bil tudi namen Nemčije — niti v čast niti v neodvisnost teh držav. Na drugi strani so nemške vojaške potrebe za nadaljevanje vojne razumeli v Jugoslaviji in Turčiji tako, kakor jih je bilo treba razumeti, to je, da te potrebe v ničemer ne ogražajo Jugoslavije in Turčije.

V Berlinu popolnoma mirno spremljajo razne vesti ameriškega radia, angleškega tiska ali pa plačanega časopisa, toda jim ne pripisujejo nobene važnosti, ker je že znano, da sta Turčija in Jugoslavija razumeli, da Nemčija ni imela in tudi nima ničesar proti neodvisnosti teh držav. Gleda, ki je prinesla nemir v to področje, se je razblinila ob želji, da ti državi ostaneta izven vojne.

Mislilo, da bo to tudi zadnja preskušnja za Balkan ter je vprašanje Grčije že rešeno in je treba počakati še kratek čas, da bo požar, ki je grozil tudi drugim balkanskim državam, odstranjen.

Po pisanju »Dienst aus Deutschland«, je bil mir, ki ga je ohranila Nemčija ob raznih ugibanjih glede Jugoslavije, preračunan na to, da se ne da noben povod za prepričanje, da Nemčija želi na kakorkoli način vplivati ali pa se vmešavati v notranje razmere in stališče Jugoslavije. Nemško stališče do Jugoslavije je že pojasnjeno, ker je nov stik med jugoslovanskimi državami v zadnjem času rodil zadovoljive uspehe za obe strani.

Pred kratkim je nemško časopisje povdarilo tradicionalno prijateljstvo, na katerem temelje nemško-jugoslovanski odnosi ter zato

tudi vesti o nekaki vojaški pripravljenosti v Jugoslaviji niso povzročile nobenega nemira.

Budimpešta, 20. marca. m. Glasilo predsednika madžarske vlade »Magyar Ország« piše:

Balkanski položaj je še vedno tam, kot je bil pred devetnajstimi dnevi ob priliki, ko so nemške čete vkorakale v Bolgarijo. Od tedaj se na zunaj še nič ni zgodilo, lahko pa se zgodi vsak trenutek.

Jugoslovansko-nemška izmenjava misli traja že tedne. Vse enostranske vesti in določevanje trenutka se je izkazalo za netočno, izostale so pa tudi senzacije, ki so jih napovedovali neodgovorni elementi.

Najhujši letošnji nemški napad na London

Angleški bombniki spet nad Kölnom - Predsnočnim siloviti napadi na Hull, Bremen in Kiel

Berlin, 20. marca. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča sredi: Prejšnjo noč so močne nemške letalske skupine hudo napadle važne vojaške objekte in skladišča vojnega materiala. Zlasti močni napadi so bili na Hull ob ustju reke Humber, kjer so letala vso noč metala zažgalne in razstrelilne bombe vseh kalibrov. Nastalo je v skladiščih mnogo požarov in pristaniške naprave so bile uničene. Preteklo noč so sovražnikova letala letela nad severozahodno Nemčijo, kjer so metala bombe na dve mesti, ki sta na obali. Škoda, ki so jo povzročile zažgalne bombe, ni

velika. Gasilec se je posrečilo požar že takoj v začetku zadušiti. Mrtvih je bilo nekaj civilnih prebivalcev, nekaj pa ranjenih.

London, 20. marca. o. Reuter: Sredi je manjšo število angleških letal zelo uspešno bombardiralo Köln in druga mesta v zasedenem ozemlju.

Ponoči je London doživel najhujši letošnji nočni napad. Sovražna letala so v skupinah metala zažgalne in močne eksplozivne bombe, ki so povzročile veliko razdejanje in večje število požarov. Bombe so padle kakor dež. Poškodovanih je bilo mnogo trgovskih stavb, trgovin in zasebnih hiš. Bombe pa so padle tudi na štiri bolnišnice. Gasilec so imeli trdo delo do jutranjih ur in so požare do jutranjih ur omejili.

Letalsko ministrstvo pravi v svojem uradnem poročilu, da je sovražni napad veljal v glavnem Londonu in da je bil ta napad v začetku zelo močan, po polnoči pa je ponehal.

Dosedanja poročila pravijo, da je zelo mnogo žrtve, da pa škoda vendarle ni tako velika, kakor se je to zdelo ponoči. Poškodovane so večinoma zasebne hiše in druge stavbe. Na nekaterih krajih je promet popolnoma ustavljen. Izven Londona ni bilo hujših napadov. Nekoliko bomb je padlo na obeh straneh reke Temze in v južni Angliji. Povzročena škoda ni velika in tudi smrtnih žrtve ni. En sovražni bombnik je bil sestreljen do polnoči.

London, 20. marca. Reuter: Poročilo letalskega ministrstva pravi, da so angleški bombniki predsnočnim napadi na Bremen, Kiel in Wilhelmshafen. Napaden je bil tudi Rotterdam, kjer je nastal požar v skladišču tekočega goriva. Posamezna letala so napadla Emden in Oldenburg. Povsod je bila povzročena velika škoda. Vsa letala so se vrnila na oporišča.

Angleški kralj Jurij VI je podelil viteški naslov grškemu vrhovnemu poveljniku generalu Papagosu. General je za to priliko izdal dnevno zapoved, v kateri pravi, da je angleški kralj s tem hotel odlikovati grško vojsko, po katerem junaštvu je današnja Grčija zasijala v svetu, kot edinstven primer junaštva in ljubezni do svobode, poroča Atenska agencija.

Živeč za Anglijo, Francijo in Španijo so začeli zbirati po Združenih državah, je povedal predsednik Roosevelt predčerašnjim pri običajnem pogovoru s časniki.

Ameriški pomorski strokovnjaki so izdelali nov načrt za varstvo pomorskih prevozov. Sedanjí način plovbe v konvojih, zavarovanih skupinah, naj bi se opustil, namesto tega pa naj bi ameriški in angleški rušilci zastražili Atlantsko morje v dveh vrstah tako na gosto, da bi ne mogla nobena tuja podmornica skozje. Po hodniku med rušilci bi ladje lahko plule z vso brzino in takoj, ko bi bile naložene, da bi jim ne bilo treba čakati cele tedne, da se zbere zadosti velik konvoj, v katerem se morajo hitreje ladje ravnati po počasnejših. O tem načrtu obširno poroča agencija United Press.

Pri angleškem napadu na Berlin v noči od 12. na 13. marca niso angleške bombe zadele nobenih vojaških ciljov, temveč samo stanovajska poslopja, bolnišnice in cerkve. Če Anglija misli, da more s takimi nastopi vzbuditi med svojim ljudstvom vero v neko angleško premoč v zraku, se moti, zakaj take reči bodo služile le kot dokaz za angleško slabost, ko bo spregovorilo vse nemško orožje, piše vojaški strokovnjak DNB, general Glaise-Horstenaus.

Vesti 20. marca

Anglija in Nemčija z zanimanjem pričakujeta odločitve Jugoslavije. Diplomatski dvoboj med Anglijo in Nemčijo je zadnja priprava za velike dogodke, piše sofijski »Mir«, kakor poročajo belgradski listi.

Pri zadnjem nemškem napadu na Hull so nemški bombniki vrgli več sto ton rušilnih in več desetstotno zažgalnih bomb na mesto, pravi poročilo DNB.

Ameriška zbornica je s 337 proti 55 glasovi sprejela zakon o denarni pomoči za demokratske države v znesku 7 milijard dolarjev (560 milijard dinarjev) ter odbila predlog opozicije, da bi se ta znesek zmanjšal za dve in pol milijardi dolarjev, poroča United Press.

Ameriški mornariški minister Knox je včeraj izjavil, da ne more dati podrobnejših obvestil o tem, kako bodo ameriške ladjedelnice izkoristili za Anglijo, poroča Reuter.

Nemška letala so pred nekaj dnevi napadla pri Kreti skupino angleških vojnih ladij ter na dve bojni ladji vrgla torpeda, pravi središnje uradno nemško poročilo.

Mehikanska vlada je dovolila predsedniku republike, da lahko dovoli pristajanje ameriških letal na mehiškem ozemlju, poroča agencija Tass.

Sovjetski poslanik v Berlinu Dekanov je prvič po uradnem nastopu svoje službe včeraj obiskal nemško zunanje ministrstvo. O namenu njegovega obiska ni bilo mogoče nič točnega zvedeti. Nekateri ga spravljajo v zvezo z bližnjim prihodom japonskega zunanjega ministra v Berlin, v nemških krogih pa pri tej priliki pripominjajo, da so med Nemčijo in Sovjeti pogajanja o razmejitvi med obema državama, ki pa nimajo nobenega političnega značaja, piše današnje »Vreme«.

Slovaška brzojavna agencija poroča, da je predsednik republike dr. Tiso dovolil, da pridejo na Slovaško nemški šolski otroci iz zahodnih industrijskih predelov Nemčije. Otroke bodo nastanili po slovaških kopalnicah, ki so zdaj prazne. Gre za otroke iz predela, ki je izpostavljen angleškemu bombardiranju.

Sovjetski tisk ni objavil Rooseveltovega govora, poroča United Press.

Angleška vlada zavrača vse vesti o tem, da bi pripravljala kak napad na Portugalsko ali njene posesti. Taka poročila naj bi odvrgla angleško pozornost od drugih bojišč, pravi Reuter.

Angleški kralj in kraljica sta včeraj obiskala več južnih mest, ki so bila pred kratkim bombardirana, poroča United Press.

Na Hitlerjev rojstni dan 20. aprila bodo v Poznanju odprli novo nemško vseučilišče, čigar kmetijski oddelek bo prilagojen posebnim potrebam vzhodnih nemških pokrajin, javlja DNB.

V francoskem Maroku Nemcev sploh ni, kaj šele, da bi tam bili nemški vojski. Tam so samo nemški člani odbora za izvajanje premirja, so izjavili dopisniku United Pressa visoki francoski uradniki v Maroku.

Francija je velika in slavna država, ki je nesreča ne more zlomiti in uničiti. Bori se z mnogimi težavami in nevarnostmi, ki jih bo prebrodila le, če bo imela najstrožjo disciplino. Vlada mora zaradi tega biti odločna ter se ne bo ozirala na odpor poedincev ali skupin, je govoril včeraj maršal Petain v Grenobleu.

V berlinskih nevtralnih krogih sodijo, da je poostre- tev bombardiranja industrijskih središč v Angliji zelo vznemirila prebivalstvo. Z nemške strani izjavljajo, da nemški napadi niso nikdar veljali civilnemu prebivalstvu, temveč važnim vojaškim ciljem ter industrijskim središčem. Angleški letalski napadi 11. in 12. januarja pa kažejo, da so Angleži prvi začeli z napadi na civilno prebivalstvo.

Do hudih eksplozij je prišlo v ladjedelnicah ameriškega pristanišča Bostona. Izbruhnil je še požar, ki je ladjedelnice tako uničil, da je 6000 ljudi brez dela, poroča DNB.

Predsednik Roosevelt je bil izvoljen za častnega občana Aten. Po njem so imenovali tudi neko veliko ulico v mestu, poroča atenska agencija.

Namestnik angleškega zunanjega ministra je včeraj na neko vprašanje v poslanski zbornici dejal, da mora pobuda za kak sporazum o usodi italijanskega civilnega prebivalstva v Abesiniji priti od italijanske vlade ali od krajevnih italijanskih vojaških oblasti. Pač pa je angleška vlada strogo naročila abesinskemu cesarju, naj se njegovi oddelki vzdržujejo sliherne okrutnosti in divjosti, poroča Reuter.

Nov turško-ang'elški posvet na Cipru

Turški odgovor na Hitlerjevo spomenico izročen v Berlinu

Kairo, 20. marca. m. Reuter. Sredi so v Kairu izdali uradno poročilo o posvetu med angleškim zunanjim ministrom Edenom in turškim zunanjim ministrom Saradzoglu na otoku Cipru. Poročilo pravi:

Britanski in turški zunanji minister sta z ozirom na nadaljnji razvoj mednarodnega položaja presojala razne dogodke, ki so se pripetili po sestanku obeh državnikov pretekli mesec. Znova sta ugotovila popolno enakost stališč med obema vladama. Sestanek na Cipru je bil na pobudo ministra Edena.

V zvezi s tem uradnim poročilom tuji opazovalci mislijo, da sta Eden in Saradzoglu pri presoji raznih mednarodnih dogodkov, ki so se odigrali po njunem zadnjem sestanku, vzela v prvi vrsti v pretres akcije USA po sprejetju zakona o podpiranju Anglije, položaj na grško-italijanskem bojišču ter položaj v Grčiji sploh.

To je drugi sestanek Edena s turškim zunanjim ministrom. Eden in general Dill sta se posvetovala z zastopnikom turške vlade Saradzoglu in načelnikom turškega generalnega štaba maršalom Cakmakom.

Med sestankom obeh ministrov je prišlo na Cipru, kjer je prebivalstvo po večini grško, do velikih manifestacij za Anglijo in Turčijo.

Turški zunanji minister Saradzoglu je sprejel grške častnike ter jim dejal:

»Grške zmage pomenijo nesmrtno in slavno stran v grški zgodovini. Turki se veselimo tega, kakor da bi šlo za naše lastne zmage. Prepričan sem, da bodo napori grških sil kronani z zmagovitim uspehom. Lahko, da bomo doživeli še več preskušenj, toda o izidu ne more biti dvoma.«

Berlin, 20. marca. DNB: V tukajšnjih političnih krogih potrjujejo, da je v Berlin prispel turški odgovor na posebno Hitlerjevo poslanico predsedniku turške republike Iceniju. O vsebini odgovora niso v Berlinu dali nobenega uradnega sporočila.

Angleško vohunstvo v Bolgariji

Sofija, 20. marca. m. DNB: Bolgarske policijske oblasti so odkrile zelo razpredeno organizacijo angleškega Intelligence Servicea. To vohunsko delovanje se v Bolgariji organizirali Angleži. Glavni agenti so bili tuji. Vohunstvo je bilo pretežno vojaškega značaja. Vohuni so prejemali mesečno ali od časa do časa velike zneske. Več aretiranih je v celoti priznalo udeležbo v tej vohunski zadevi.

145. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Včeraj dva italijanska napada v A'baniji

Nekje v Italiji, 20. marca. Stefani: Italijansko poročilo št. 285. pravi:

Grško bojišče: Ni kaj poročati.

Atene, 20. marca. Atenska agencija »Italijske čete so izvedli včeraj dva napada, manjšega na severu, močnejšega pa na srednjem bojišču. Pri napadu jim je pomagalo topništvo. Napada nista prinesla nobenega uspeha in sta bila odbita. Na severnem delu

so grške čete en italijanski oddelek popolnoma uničile. Zajele so tri tanke in več vojnega materiala.

Angleška letala so predčerašnjim zelo uspešno napadla Drač.

Pred nekaj dnevi je v Grčijo dospel iz Egipta največji ladijski konvoj v sedanjih vojnih. Konvoj je pripeljal in odpeljal spet v Egipt, ne da bi ga bile sovražnikove sile najmanj motile.

Vojna na afriških bojiščih

Zasedba Džidžige v Abesiniji, hudi boji pri Kerenu

Nekje v Italiji, 20. marca. Stefani: 285. italijansko vojno poročilo pravi:

Severna Afrika: Naša letala so bombardirala sovražnikova mehaniz. sredstva in čete.

Vzhodna Afrika: Na bojišču pri Kerenu, kjer so Angleži zbrali velike kopne in letalske sile, se boj nadaljuje. Naše čete so s svojim junaškim odporom odbile sovražnika, ga napadle ter mu prizadejale hude izgube. Neka naša lovška skupina je nenadoma napadla neko sovražnikovo letalsko oporišče in na njem uničila 8 angleških letal.

Kairo, 20. marca. Reuter: Vrhovno poveljstvo angleških sil na Srednjem vzhodu poroča:

Eritreja: Južno od Kerena smo osvojili nove postojanke, italijanske protinapade zopet odbili. Položaj se razvija zadovoljivo.

Abesinija: Abesinski oddelki ojačujejo pritisk na Debra Markos. Naše čete so 17. marca zavzele mesto Džidžiga, ki je važen prometni voz in jugovzhodni Abesiniji. Na drugih oddelkih naši oddelki še napredujejo.

Izmenjava grških in italijanskih ranjencev v Djevdjeliji

Belgrad, 20. marca. m. Iz Djevdjelije poročajo, da so tam včeraj izmenjali 289 ranjenih Italijanov in 11 Grkov. Pri tej priliki so zastopniki italijanskih zdravstvenih oblasti izrazili zahvalo našim oblastem za vse usluge.

Berlin, 20. marca. m. United Press: Na pristojnih mestih izjavljajo, da bo uspešnost ameriške pomoči Veliki Britaniji nenaka ničilo. Nemčija sama bo odločala o tem, če bo ameriška pomoč Angliji pomenila vojno dejanje ali ne. Na vprašanje, ali bodo obveznosti Japonske po trojni zvezi zdaj začele veljati, odgovarjajo takole: »Od USA ter Velike Britanije je sporočeno, da Združene države že dejansko sodelujejo v vojni.« Odvisno je od tega, kakšno važnost je treba pripisovati vsaki takšni izjavi. Mi in samo mi bomo

odločali o tem, ali je kdo s nami v vojni. Če nekateri Amerikanci menijo, da so s nami v vojni, jih pri tem ne bomo ovirali. Toda ne dovolj-jemo, da bi nam kdo narekoval, ali smo v vojni, stanju s kom ali ne. Če sporočila USA pomenijo vojno akcijo ali ne, je odvisno popolnoma od tega, kakšno važnost pripisujemo mi tem poročilom.

Na vprašanje, ali Nemčija tudi zdaj še priznava načelo »Amerika Amerikanecem«, je prišel odgovor, da takšno nemško priznanje »ni bilo

nikdar dano uradno v okviru mednarodnega prava«. Številne izjave kanclerja Hitlerja, zunanjega ministra von Ribbentropa in drugih vodilnih nemških državnikov so pokazala, da ima ta nauk isto vrednost tudi za nas. Po našem pojmovanju ima načelo dvojni pomen: Če jo priznavamo mi za Ameriko, potem je mora Amerika priznavati za Evropo. Naravna posledica je, če se mi ne vmešavamo v ameriške stvari, da se tudi USA ne mešajo v evropske zadeve. Če tega ne priznavajo, se bodo morale pač braniti.

Novo razmerje med Nemčijo in Ameriko

Po zadnjem Rooseveltovem govoru izjavljajo v Berlinu, da bo Nemčija odločala o tem, ali je v vojni z Ameriko ali ne

Sijajna akademija za 10 letnico Prosvetnega društva v Belgradu

Belgrad, 20. marca. m. V dvorani Ruskega doma so belgrajski Slovenci, vključeni v prosvetno društvo, s spoštljivo desetletnico obstoja svojega društva. Slavnostne prireditve so se med številnimi drugimi udeležili tudi g. predsednik, minister dr. Kulovec, prosvetni minister dr. Krek z gospo, gradbeni minister Dr. Vuković, minister za ljudsko telesno vzgojo Dušan Pantić, belgrajski nadškof dr. Ujčić, član izvršilnega odbora Narodne banke g. Ivan Avsenek, skoraj vsi slovenski načelniki v posameznih ministrstvih, med njimi načelnik prosvetnega ministrstva g. Leskošek in načelnik gradbenega ministrstva g. Vončina, dalje načelnik za carine v finančnem ministrstvu dr. Pavlič, državna svetnica dr. Veble in dr. Rudolf Steinmetz-Surodolski, vseučiliški profesor iz Ljubljane g. inž. Lobe, ki se v zadevah strojnega inštituta v Ljubljani še vedno mudi v Belgradu, ljubljanski župan dr. Juro Adlešič s predsednikom finančnega odbora ljubljanske mestne občine prof. Dermastio.

Slavnostno prireditev je začel orkester kraljeve garde s uverturo »Slovenski svet«. Nato je predsednik Prosvetnega društva g. senator Smodej imel slavnostni govor, v katerem je orisal dosedanje delovanje Prosvetnega društva v preteklih desetih letih med brati Srbi. Poleg drugega je poudaril, da je v desetih letih društvo delovalo na kulturnem in narodnem polju, tako kakor delujejo prosvetna društva v Sloveniji. Prirejalo je predavanja in prosvetne večere, na katerih so predavatelji obravnavali socialna, gospodarska in narodnostna vprašanja. Društvo je priredilo tudi celo vrsto večjih prosvetnih večerov za široko javnost. S takšnim svojim delovanjem je društvo dalo priložnost, da so ga mogli spoznati bratje Srbi in Hrvatje ter preko njega spoznati tudi delovanje prosvetnih društev v Sloveniji. Delo belgrajskega Prosvetnega društva je bilo v vsakem oziru ustvarjalno ter zato zasluži vso pozornost. Dru-

štvo je gojilo tudi narodno zavednost, predvsem pa tudi globoko ljubezen do dinastije Karadjordjevičev, do mladega kralja in kraljevskega doma.

Po teh besedah je orkester kraljeve garde zaigral državno himno. Ko so se poleg navdušene manifestacije, je senator g. Smodej še imenoma pozdravil vse navzoče odličnike, zlasti belgrajskega nadškofa dr. Ujčića, vse navzoče ministre ter zastopnike bratov Srbov in Hrvatov. Občinstvo je pri tem navdušeno in dolgo časa pozdravljalo oba slovenska ministra predsednika dr. Kulovca in prosvetnega ministra dr. Kreka. Po govoru g. Smodeja je moški zbor Prosvetnega društva zapel Adamičovo »Zdravico«, potem pa pesem iz »Gorenjskega slavčka« ob spremljavi godbe kraljeve garde. Nastop društvenega moškega zbora, čigar člani so bili vsi v slovenskih narodnih nošah in so imeli na prsih pripete slovenske šopke, je po svoji dovršenosti presenetil številno občinstvo, za kar ima pa največjo zaslug njegov pevec vodja g. Janežič. Slovenski akademiki, člani Prosvetnega društva, so nato podali v zboru recitacijo Zupancičeve »Dume«, nakar je nastopil društveni mešani zbor ter zapel Lajčevčev »Pastirček« in Nedvedovo »Nazaj v planinski raj«. Sledili so slovenski plesi, ki so jih izvajali spet akademiki v narodnih nošah.

Zaradi obolelosti operne in koncertne pevke g. Bernot-Golobove sta žal morali tudi soprogi odpasti Pavčičeva »Janita« ter Adamičev biser »Kot iz tihe, zabljene kapele«. Prav tako sta morali odpasti obe točki, ki bi jih moral zapeti baritonist g. Pihler.

Slavnostno akademijo je nato zaključil orkester kraljeve garde ter mešani zbor s »Fosterjevo« »Ave Marijo«. Vsa prireditve je zelo dobro uspela, kar dokazuje, da ima belgrajsko slovensko Prosvetno društvo med svojim članstvom mnogo sposobnih moči.

Šah

Celje, 20. marca.

Včeraj je bilo odigrano drugo kolo šahovskega turnirja za prvenstvo Celja. Izid tega kola je naslednji: inž. Sajovic—F. Schneider 1:0, Mirnik—Rupar 1:0, Grašar—Csögy 1:0, J. Schneider—Fajš remis, Tavčar—Lorhek 1:0, Modic—Golja 1:0. Prekinjena partija iz prvega kola Modic—Fajš se je končala z Modičevo zmago. Po drugem kolu vodita Modic in Sajovic z dvema točkama.

Nova Cerkev

Bridke preizkušnje vrliga narodnjaka. Daleč naokoli znanega poštenjaka in vrliga Slovenca Ivana Likarja so zadnji teden obiskale hude nesreče. Čeravno je ta mož povsod znan kot najbolj zaveden Slovenec in navdušen Jugoslovane, ga je vendar neznan hudobnež ogradil kot nezanesljivega. Zadnja sredo zvečer so mu napravili domačo preiskavo, pri kateri niso našli niti najmanjše stvari, ki bi količkaj upravičevala kakšen sum. Vključ temu so ga odvedli v preiskavo v Celje in od tam v Ljubljano. Moža je to ravnanje silno bolelo, ker je že za svojega življenja silno veliko trpel za narodno stvar, saj ga je morala po nesrečnem plebiscitu na Koroskem vzeti s seboj komisija sama, ker bi bil drugače padel še tisti večer kot žrtev maščevanja. Moral je pustiti na Koroskem starše, brate in sestre. S svojo pridnostjo pa si je ustvaril v Hrenovi pri Novi cerkvi prijeten dom. Preizkušnja je bila zanj še mnogo mučnejša, ker je vedel, da bo žena ob času njegove odsotnosti prišla v otroško postelj, ki je bila po izjavi zdravnikov večakov zanj jako nevarna.

Dne 17. marca se je po prizadevanju prijateljev posrečilo g. Likarju dokazati svojo nedolžnost. Vrnil se je domov. Drugo jutro je odšla žena s prvim avtobusom v poročnišnico. Huda žalost in bridkost nad krivico, ki se je godila možu, sta ženo hudo potrli in jo oslabilo tako, da je padla danes popoldne kot žrtev materinskega poklica.

Blaga rajnica Frančiška Likar je dopolnila šele 39 let, Skozi skoro 14 let je bila svojemu možu zvesta tovarišica v žalosti in veselju. Rodila mu je sedem otrok. Bila je tiha in delavna in se žrtvovala popolnoma blagru svoje družine, ki jo je ljubila nad vse. Otrok je ostal živ in je bil krščen na ime Jožefina. Bog daj, da bi njen mogočni varuh sv. Jožef ostal znanprej varuh osirotele Likarjeve družine, ki je izgubila s skrbno mamico najdražji zaklad.

Bridko preizkušenemu možu poštenjaku in celi rodbini naše iskreno sožalje!

Pogreb pokojnice bo v petek dopoldne v Novi cerkvi.

Poraba koruze v industriji

Belgrad, 18. marca. Industrijska in obrtniška podjetja, ki se bavijo s predelovanjem surovin in v kateri v glavnem spadajo industrijske in gospodarske pridelovalnice spirita, podjetja za proizvodnjo škroba, pivovarne, sladarnice, tovarne za testenine in kekse, podjetja za izdelovanje bonbonov in slaščic, se zaradi donasnih prilik ne morejo redno oskrbovati s potrebnimi surovinami in jim je bilo zaradi tega, prepisati način preskrbovanja z vsemi surovinami. Pooblaščen iz uredbe o prometu s korožo je trgovski minister v sporazumu s preskrbovalnim ministrom, s kmetijskim ministrom in hrvaškim banom predpisal pravilnik o preskrbi industrijskih in obrtniških podjetij s surovinami za predelavo. Ta pravilnik predpisuje predvsem to, da se za proizvodnjo spirita v industrijske ali obrtniške namene ne sme uporabljati zdrava koruza za ljudsko in živalsko prehrano brez dovoljenja preskrbovalnega ministra, odnosno bana banovine Hrvatske. Od tega niso izzeti niti tisti, ki imajo lastno korožo in industrijska ali obrtniška podjetja. Industrijske in gospodarske pridelovalnice spirita, kakor tudi ostala industrijska in obrtniška podjetja, ki v proizvodnji uporabljajo korožo, morajo prvenstveno uporabljati havariirano korožo, ki je neuporabna za ljudsko in živalsko prehrano. V kolikor posamezna podjetja ne bi mogla zadostiti svojim potrebam proizvodnje to to korožo in je ne bi mogla dobiti od Prizada ali Pogoda, kar pa morajo dokazati s potrditeljem teh ustanov, bodo zahtevala dovoljenje za uporabo zdrave koruze. Pravilnik tudi ureja uporabo drugih zdravilnih in za ljudsko ter živalsko prehrano uporabnih surovin kot so: pšenica, riž, proso, soržica, oves, krompir in fižol, v kolikor so ti proizvodi racionirani tako, da se bodo mogle te surovine uporabljati v industrijske namene samo po odobritvi preskrbovalnega ministra in na predlog ministrstva za trgovino in industrijo.

Kdo dovoljuje povišanje cen živilom

V dnevnem časopisu z dne 18. t. m. je bilo objavljeno, da je kr. banska uprava dovolila novo zvišanje cen mesa, slanine in masti.

Ker bi gornja objava o novem zvišanju cen lahko zmotno vplivala na poedina oblastva, konsumente in mesarje, se sporoča sledeče:

Kr. banska uprava novega zvišanja cen mesa, slanine in masti ni dovolila in v bodoče tudi ne bo dovoljevala. Okrajnim načelstvom in mestnim poglavarstvom je bilo izdano samo pooblastilo, da smejo v lastnem delokrogu v izjemnih in upravičenih primerih na novo določiti ceno mesa, slanine in masti z ozirom na tržno ceno živine v njihovem okraju. Prav tako so bile gornjim oblastvom z internim razpisom dostavljene smernice in navodila, ki jih bodo pri morebitnem določanju cen uporabljala.

Ljubljana od včeraj do danes

Lep je bil včerajšnji dan, čeprav nekoliko hladan, za kar je poskrbel vzhodnik, ki je vztrajno vlekel prav do večera. Noč je bila brez oblaka in tudi današnje jutro se je prikazalo z vedrim nebom in soncem. Tista napoved o štiridesetdnevem režimu 40ih mučnikov se bo, kakor kaže, izkazala tudi letos.

Prav prijetno Jožefovo

Za letošnjega Sv. Jožefa je bil dan tako prijeten, da že dolga leta ne. Že zarana so se mnogi odpravili iz mesta, nekateri, zlasti navdušeni smučarji, pa so že kar v terek oprtali smuči in se odpravili na Gorenjsko. Kar jih je ostalo v mestu, pa so si vsaj popoldne privoščili izdaten sprehod. Bilo je seveda mnogo godovnikov, ki so bolj ali manj intenzivno slavili svoj god. Obiskov je bilo seveda nič koliko, kajti god je treba voščiti. Takle praznik sredi tedna se tudi vsakomur kaj prileže. Za pol krajši se zdi teden.

Pogreb mladega pilota

Ob petih popoldne je šel izpred mrtvašnice pri vojni bolnišnici dolg mrtvaški sprevod. Bil je pogreb trindvajsetletnega pilota-lovca Rafaela Periča. Za krizem, ki ga je nesel vojak, je igrala žalostinke vojaška godba. Za številnimi venci in blazino, na kateri je bil pilotski znak s palmo, je korakala duhovščina. Za vozom s krsto je šel častniški zbor s brigadnim generalom, podčastniki in vojak. Tri vojaška letala so krožila po nebu. Zvečer je vlak krsto s pokojnim Peričem odpeljal proti Belgradu.

Pomlad je pred vratmi

Danes smo že dvajsetega — še malo, pa smo že tudi v koledarski pomladi. Ko se bo uocil prevagnila noč, ob eni zjutraj, bomo tudi že po koledarju stali v pomladi. Zimska moč je v kraju — in konec njene vladavine bo potrjen tudi »uradno«.

Jutri bo tedaj že napočilo prvo jutro v pravi pomladi. Pomlad, ta najlepši letni čas, bo prav letos nemara res lepa in prijetna, prav v začetku, medtem ko smo druga leta začetek pomladi prečeli v deževju, v pustih, oblačnih dneih in smo imeli pomlad, sončno in veselo, šele takole sredi maja. Da bi tudi potem, ko bo režim 40 mučnikov v kraju, ostale nebeške zatvornice vsaj priprte, da ne bi noč in dan lilo, ampak deževalo le toliko, kolikor je za polja in rast potrebno. Upajmo, da ga vsaj vreme letos ne bo lomilo, ko so že časi sami zadosti hudi in zopni.

Malo dela na reševalni postaji

Včeraj na reševalni postaji kljub temu, da je bil praznični dan, ko je navadno dovolj stekle, ni bilo posebnega dela. In tudi zvečer, ko je ponavadi vedno nekaj več prometa, se značaj dneva ni spremenil.

Zapisali so le dva nesrečna slučaja.

Še ponoči je bila z Vrhpolj pri Moravčah prepeljana 33 letna Klopčičeva Jožefa. Ugriznil jo je pes, za katerega se ne ve, če ni bil stekel. Iz Kresnic pa je prišel v bolnišnico posestnik Franc Koncilja, ki ga je krava sunila v oko.

Zbor trgovskih zastopnikov

Dopoldne je bil redni letni občni zbor Društva trgovskih potnikov in zastopnikov. Zbor je bil v dvorani Trgovskega doma. Vodil ga je dolgoletni predsednik društva Janko Krek. Zastopani je bilo v lepem številu članstva, prišli pa so tudi kot zastopniki »Merkurja« Franc Windischer, tajnik zbornice TOI dr. Pless ter tajnik Gremija trgovcev Lojze Šmuc. V imenu predsednika TOI je zborovalce pozdravil dr. Pless, ki jim je zaželel še vnaprej uspeha in plodnega dela v njihovi prvotni organizaciji. O delu odbora je poročal društveni tajnik Sturm. Poročal je tudi o organizaciji vsedržavne zveze trgovskih potnikov in zastopnikov. Ta zveza je prenehala pred tremi leti. Zdaj se spet kaže težnja po ustanovitvi nove zveze, v kateri bi bila udeležena vsa tri društva. Članstvo je naraslo ter šteje zdaj 295 članov. Obneslo se je kolektivno nezgodnostno zavarovanje članstva pri zavarovalnici »Dunav«, ki znaša polletno 95 din do najvišjega zneska 50 tisoč din. Posmrtninski »Šiferjev fond« prav dobro uspeva.

O stanju društvene blagajne je poročal Lojze Gril. Celotnemu odboru je bila nato izglasovana razrešnica. V znak priznanja za velike zasluge sta bila nato izvoljena za častna člana gg. Seljak in Selovin, ki sta dobila diplome.

Pri volitvah je bil nato v celoti izvoljen stari odbor s predsednikom Jankom Krenom na čelu.

Na pristojna mesta bo poslana posebna spomenica s prošnjo, naj se pri kontroli cen

uredi tako, da zastopniki raznih trgov ne bodo trpeli nepotrebnih materialne škode.

Lepa slovesnost v Slajmerjevem domu

Včeraj ob 9 dopoldne je bila v Slajmerjevem domu na Zaloški cesti še ena lepa slovesnost. Bil je, dejali bi, drugi del slovesnosti, ki je bila lani 14. decembra popoldne, ko je škof dr. Gregorij Rožman blagoslovil hišno kapelo.

Včeraj pa je prihitel šentpeterski župnik g. Košmerlj, da bi blagoslovil kipa sv. Jožefa in sv. Terezije, delo akademskega kiparja Boža Pengova ter veliko barvano stekleno okno, na katerem sta upodobljena sv. Kozma in Damijan, delo slikarja Mihe Maleša.

K blagoslovitvenim obredom, ki jih je opravil šentpeterski župnik g. Košmerlj, so se zbrali še zdravniki Slajmerjevega doma dr. Lojze Kramarič z vsemi zdravniki in zdravstvenim osebjem, predsednik Trgovskega bolnišniškega in podpornega društva g. Erle Gombač, podpredsednik tega društva Martelanc, ekonom Joško Marčan in nekaj prijateljev doma.

Vso blagoslovitveno slovesnost so po mikrofoni prenašali v bolniške sobe, tako da so ji bolniki popolnoma lahko sledili kar s svojih ležišč.

Hišna kapelica v Slajmerjevem domu je postala zdaj v resnici ena najlepših domačih kapelic v Sloveniji.

Celje

Praznik našega slovenskega zaščitnika svetega Jožefa je Celje tudi letos slovesno in pristrno proslavilo, saj se dviga nad našim mestom prijazna cerkev sv. Jožefa, ki kliče in vabi dobro slovensko ljudstvo. Zlasti na včerajšnji praznik se je na tem prijaznem griču nabralo toliko ljudstva, da je bila razmeroma velika cerkev vse premajhna. Letos je namreč tja vabilo tudi topla spomladansko sonce. Neprerzane vrste meščanov so šle iz mesta na hrib, dobro kmečko ljudstvo iz vseh krajev, tudi zelo oddaljenih, pa je že v zgodnjih jutranjih urah pustilo za seboj več ur dolgo pot, tako da je bilo ob desetih dopoldne na hribu pri sv. Jožefu živo kot v mravljišču. — Obrtniki so v Celju proslavili praznik svojega zaščitnika s slovesno sv. mašo v župni cerkvi. Popoldne ob štirih je slovenska mladina priredila v dvorani Ljudske posojilnice veličastno akademijo, ki so se jo med drugimi udeležili tudi senator g. Mihelič, župan dr. Voršič, okrajni načelnik Zobec, poveljnik vojnega okrožja polkovnik Caska, prof. Bitenc in mnogo drugih odličnikov. Sodelovala je tudi vojaška godba, ki je vsej slavnosti dala še večji poudarek. Predsednik FO g. Tone Vrabl je v svojem slavnostnem govoru orisal delo in cilje slovenske mladine, ki hoče vedno in povsod ostati zvesta svojim načelom: služiti Bogu in domovini!

Drobne

Zagreb, 20. marca. j. Hrvaški ban je postavil podjetju »La Dalmatienne« komisarja v osebni glavne ravnatelja »Pohita« dr. Vladimira Koška. »La Dalmatienne« je imela posebno pogodbo z državo, po kateri je imela izključno pravico izrabljati vodne sile Krke in Cetine. Ti dve reki spadata med največje vodne sile Evrope. Od njih bi se dala izpeljati elektrifikacija vse Dalmacije. Ker se pa tvrdka ni držala pogodbenih obveznosti, je ban hrvaški postavil komisarja, čigar naloga bo v prvi vrsti, da podjetje pripravi do tega, da se loti izvedbe elektrifikacijskega programa. V nasprotnem primeru bo banska oblast sama izpeljala ta načrt in pogodbo s tvrdko razveljavila.

Zagreb, 20. marca. j. Že 250 let je sv. Jožef patron Hrvaške. Pred nekaj leti so hoteli v Zagrebu zgraditi veliko cerkev v čast sv. Jožefa, toda zaradi majhnih sredstev, ki so jih imeli na razpolago, so zgradili le majhno zaslonno cerkev, obenem pa začeli zbirati prispevke po vsej Hrvaški za novo monumentalno cerkev. Za to novo cerkev je izdelal podrobne načrte Slovenec profesor Jože Plečnik, ki je bil načrt podaril zagrebskemu nadškofu in hrvaškemu metropolitu dr. Stepincu.

Popravek

Z ozirom na Vaše poročilo v Vašem listu z dne 7. marca t. l. št. 55 pod naslovom:

»Zanimivosti mesarske pravde o kožah. Mesarji oproščeni. — Trgovci, ki posojuje denar proti 12 odstotnim obrestim.« — Vas v smislu tiskovnega zakona prosim, da objavite v prvi ali drugi prihodnji številki Vašega lista na istem mestu pod istim naslovom in z istimi črkami sledeči popravek:

»Ni res, da sem posodil kakemu mesarskemu mojstru denar proti 12% obrestim. Res je, da sem prejel za posojila le zakonite 8% obresti.

S spoštovanjem

Jos. Presker družba z. o. z.

SELDON TRACE;

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

Guidlughov pogled je bil malo bolj ljuboziv.

»Če bi imel opravka s tako poštenimi ljudmi, kot ste vi, miss Datmar, bi bil moj posel prava pesem. Ali ste Cashdona že prej poznali obvestiti?«

Deklica je brez pomišljanja prikimala.

»Poizkusila sem ga obvestiti, čim sem zvedela za njegov beg, to je ono noč, ko je bil izvršen umor starega g. Ricarda.«

Slišal se je kratek vzdih presenečenja polkovnika.

»Predpostavljam, da vi vsega tega še niste vedeli,« je mimo vprašal Guidlugh in se obrnil k polkovniku.

»Seveda nisem, za božjo voljo, ta mala prišnodela.«

»Nadaljujte, miss Datmar!« ji je vljudno rekel Guidlugh.

»Mislim, da bo Dicky prišel v hišo Brandon, ali t. j. zvečer, prenočičena sem bila, da ga bom tam našla. Ko sem slišala po radiu vest o njegovem begu, sem šla v svojo sobo in bila tam, dokler nisem šla vsi spat. Čeprav je bilo daleč od Plathe in hiše Brandon, sem bila prepričana, da bo prišel k svojem avtomobilu. Zato sem šla, da bi ga počakala in ga nagovorila, naj se preda oblastem, da ne bi poslal

svoje položaja. Imela sem namen, da ga počakam in se njim poročim.«

Guidlugh je prikimal.

Polkovnika je bilo vidno bolj strah pri tako odkriti izpovedi njegove hčerke.

»Marle... kaj si povsem ponorela?«

Detektiv ga je blagohotno ustavil.

»Dovolite, da vam povem, da je miss Datmar naredila zelo pametno! Prosim vas, gospodine, nadaljujte!«

»Čakala sem do...«

»Oprostite, koliko je bilo takrat ur?«

»Približno ena ura po polnoči. Noč je bila zelo meglena in povsod naokrog je bila mirna tišina. Nenadoma sem zaslišala korake. Kmalu potem pa so se odprla železna vrata. Ko se je pričelo odpirati okno, sem spoznala, da je Dicky že tu, čeprav ga še nisem videla.«

Marle je postala zelo blede in je utihnila.

»Nadaljujte, prosim!« je šilil Guidlugh.

»Takrat sem odšla iz naše hiše. Pa sem spet čula korake, ki so prihajali iz hiše proti ulici. Nato sem šla do hiše Brandon in opazila, da je eno okno v pritličju je priprto. Odprla sem okno in šla v hišo. Šele kasneje sem prišla na to, da je on že odšel in da sem jaz pravkar slišala njegove korake, ko je šel proti ulici.«

»Vi ste torej šli v hišo, trdno prepričani, da je Cashdon še notri. Gotovo niste vedeli, da se je Ricardo že vrnil e počitnice v hišo Brandon. Od drugih sem zvedel, da so to noč poklicali doktorja Hadona k porodu pekovne žene, katere hiša je na nasprotni strani ceste. Doktor mi je povedal, da je prišel tja okrog ene po

polnoči. Ste li videli njegov avtomobil?«

»Sem,« je rekla Marle. »Počakala sem, da je šel doktor v pekovno hišo, šele potem sem šla in odprla okno v hiši Brandon.«

»Verjetno, da je bil medtem časom Ricardo že mrtav. Nadaljujte, miss Datmar, poslušam vas!«

»Šla sem skozi obednico in predboje ter klicala Dickyja. Nisem se bala, da bi vzdusila, ki je bilo v tej hiši. Mislim, da je šel Dicky po stopnicah k stricu ter sem šla tudi jaz v to smer. Obetala sem pri vratih Ricardove spalnice in hotela prisluškovati, preden bi jih odprla. Vea preplašena sem opazila, da je staro že ležal. Bilo je dovolj svetlo, da sem opazila njegovo posteljo. To me je v resnici vznemirilo...«

»A malo je manjkalo, da niste doživeli še večjega presenečenja! Dajte, nadaljujte, miss Datmar!«

»Hitro sem zaprla vrata in odšla po stopnicah. Pregledala sem v pritličju vse sobe, še vedno sem iskala Dickyja in upala, da ga najdem. Takrat pa sem slišala, da je nekdo hodil po obednici. Bila sem v predboju in sem hitro stekla v salon. Takrat sem se spomnila, da sem si sama zaprla pot, kajti iz salona se gre edino lahko v dvorano e kipi, a ta nima nobene drugega izhoda...«

»Ste li spoznali, da to niso bili Cashdonovi koraki, ki ste jih slišali?«

»Zagotovo sem vedela, da to ni bil Dicky. Ne bi znala povedati, odkod sem to vedela. Mogoče zato, ker ti koraki niso bili lahki in tihi, kakršni bi morali biti ko-

raki ubeglega jetojka. Ali na noben način nisem hotela, da bi me videl kdo drugi razen Cashdona!«

»Hitro sem mislila v tako kritičnem trenutku in se ob tem prvič nasmešnila. Spremenila sem se v kip.«

Polkovnik se je namrdnil, a detektiv je buvil v smeh.

»Nadaljujte, prosim vas...«

»Hitro sem z ramen vzela naramnice svoje obleke, ter vzela iz salona prevleko, ki sem si jo ovila okrog sebe. Končno sem se povzpela na podstavek, ter se postavila kot pravi kip.«

»Moj Bog,« je vzkliznil polkovnik. »E, to je že preveč!«

»To je bilo zelo spretno zamišljeno! Se vam je posrečil trik?«

Marle je odkimala. »Vse sem počvarila, ko sem se onesvestila. Drugače bi gotovo uspela, ker je bilo precej temno, a on ni imel luči.«

»Kdo je bil to?«

»Doktor Hadon!«

»E!«

Polkovnik je pogledal debelo in se usta odprla.

»Haddon! Za vraga...«

Marle je pogledala Guidlugh.

»Vas to ni presenetilo?«

»Ne. Naravno je, da je on prvi opazil odprto okno. On ali stražnik v tej ulici. Razumljivo je, da je šel pogledat, kaj se dogaja, toda ni smel prikrivati pred policijo, da je odkril zločin!«

»To je naredil zaradi mene,« je mimo odgovorila Marle.

(Dalje sledi)

Od tu in tam

Nemški kontreadmiral von Gadow je bil te dni v Belgradu in je priredil posebno predavanje o vlogi nemške vojne mornarice v sedanji vojni. Pri predavanju v nemškem poslanstvu so bili navzoči samo povabljeni gostje, med njimi zastopniki vlade in veliko število letalskih in mornariških častnikov. Kontreadmiral von Gadow je dejal, da je imela nemška vojna mornarica silno veliko vlogo zlasti pri napadu na Norveško in je to svojo nalogo odlično izpeljala, čeprav je pri tem izgubila dve veliki vojni ladji in deset rušilcev pred Narvikom. Toda vse te izgube so bile odtehtane z dobičkom, ki ga je Nemčija imela z zavzetjem Norveške. Pridobila si je svobodno pot za izvoz železne rude iz Švedske, obenem pa je tudi s te strani približala svoja oporišča Angliji. Posebno pa se je vloga mornarice povečala tedaj, ko je nemška vojska preplavila Holandsko in Belgijo in je dobila pod svojo oblast tudi pristanišča ob francoski obali. Glede podmornic je kontreadmiral dejal, da jih ima Nemčija dosti, saj jih je zgradila celo med preteklo svet. vojno po 30 na leto, v sedanji vojni pa so se načini za izdelavo izboljšali in tudi gradnja pospešila. V nadaljnjem delu predavanja je govornik omenjal važno vlogo italijanske mornarice v Sredozemskem morju, ki je za podmorniško vojno neprikladen, kajti zaradi tople vode in zaradi vročine v notranjosti podmornic ni mogoče dolgo vztrajati pod vodo in se je treba pogostokrat pojaviti nad vodo. Zato je to letalo uspešen sovražnik podmornic. Končno je von Gadow izrazil trdno prepričanje, da bo Nemčija to vojno dobila. Po predavanju sta nemški poslanik von Heeren in njegova gospa priredila zakusko za povabljenе goste.

Konjeniški polk kraljeve garde, kateremu poveljuje polkovnik Tonči Kokač, si je uredil lastno vojaško gledališče, v katerem nastopajo zgolj vojaki. Pri predstavi, katere se je udeležilo ogromno občinstva, so bili navzoči številni predstavniki vojske. Vojaki so izvedli prav lepo več točk, med njimi tudi več dramskih prizorov. Navzoči so bili nad izvajanjem izredno zadovoljni in so vojakom igralcem navdušeno ploskali.

Prometni minister inž. Bešlić je prišel v torek na zaključno zasedanje banskega sveta donavske banovine in se udeležil tudi pojedine. Pri tej priliki je imel govor, v katerem je poudaril, da vlada vztraja bdi nad usodo domovine in da je odločena ohraniti za vsako ceno neodvisnost in nedotakljivost države kakor tudi svojo nevtralnost. Minister Bešlić je med drugim dejal, da ljudstvo ne sme naslediti nobeni tuji propagandi, ki skuša vodo napejati na svoj mlin, temveč naj zaupa vladi, ki ne spregleda nobenega dogodka, ki se tiče naše države. Vlada se drži načela, da je treba našo državo ohraniti za vsako ceno. Potem je govoril tudi o prehrani in povedal, da je treba letos vsak kosček rodovitne zemlje obdelati, da se državi ne bo treba boriti s prevelikimi težavami pri prehrani vsega jugoslovanskega prebivalstva.

V Belgradu so pred nekaj dnevi pokopali z vojaškimi častmi bivšega ruskega carskega generala Benjamina Ivanoviča Baskakova, ki je bil velik prijatelj srbskega naroda. Ivanovič je bil profesor na petrogradski vojaški akademiji, katero so obiskovali pred svetovno vojno mnogi srbski častniki. Ob vseh težavah, s katerimi se je borila srbska država, je bil vedno na razpolago za vsakršno podporo. Večkrat je dajal tudi denarne podpore in sicer nekečelo celo dva milijona rubljev. Imel je namreč velikansko posestvo, iz katerega je črpal svoje dohodke. Po vojni je pobegnil v Srbijo, kjer je dobil mesto arhivirja pri zgodovinskem oddelku generalnega štaba. Poslej je živel tiho, ne da bi kdaj nastopil v javnosti. Ivanovič Baskakov je bil kozaškega rodu.

Izpjembe v jugoslovansko-italijanskem trgovinskem prometu so bile sklenjene in podpisane pred nekaj dnevi v Rimu na zasedanju stalnega jugoslovansko-italijanskega gospodarskega odbora. Trgovinski minister dr. Andrej je podal k temu dogodku izjavo, v kateri je povedal, da je bilo treba spremeniti nekatere odstavke pogodbe zaradi izpremenjenih razmer. Posebno se bo poslej povečal uvoz italijanskega bombaža in umetnih tkanin, kajti zaradi onemogočenega uvoza surovin bomo morali seči tudi po umetnih vlaknih, ker bombaža ni mogoče dobiti toliko, kolikor ga naša država porabi. Kar se pa tiče našega izvoza v Italijo, pa bo njegov ustroj ostal v glavnem isti.

Posebna nemška gospodarska delegacija je prišla v Dubrovnik in od tam odpotovala v Split, da bo pregledala skladišča našega tobaka. Nemčija bo namreč nakupila večje količine jugoslovanskega tobaka, zlasti pa hercegovaškega. Istočasno pa nakupuje Nemčija velikanske količine tobaka tudi v Turčiji.

Z nečednim delom dveh članov kmetijske zbornice v Nišu se je bavila seja te zbornice. Lani je kmetijska zbornica priredila z velikimi podporami predsednika vlade Cvetkovića in kmetijskega ministra kmetijsko razstavo, ki je imela nalogo podati popolno sliko živinoreje in kmetijstva v donavski banovini, posebno pa v Severni Srbiji. Po končani razstavi pa so ugotovili, da sta dva člana zbornice zagrešila nečestna dejanja. Preiskava je že v teku, toda zbornica je že sedaj sklenila oba člana izločiti iz svoje srede in ju izročiti sodišču. Za kakšno vsoto denarja gre, pa ni bilo objavljeno.

Zagrebaška policija je izredno hitro prišla morila upravitelja dvorca grofa Jelačića v Zagrebu. Pisali smo že, da je bil upravitelj Freudenreich umorjen na svojem stanovanju, potem pa oplenjen. Policija je še isti dan prišla 66 sumljivcev, od katerih je dobila važne podatke. Na podlagi teh pa je prišla pravega morilca, mesarskega pomočnika Stjepana Futirja. Ta se je bil s svojim prijateljem Nikolajem Benkom dogovoril, da bosta izvršila zločin. Benko se je bil poznal z upraviteljem in ga je zvečer poiskal in ostal z njim dalj časa v družbi. Pomoči sta se vrnila na dom, med tem pa se je Futir skrival na dvorišču dvorca. Ko pa je po dogovoru Benko odšel ob določen uri od upravitelja in ga je ta spremil do vrtnih vrat, je Futir smuknil v odprto upraviteljevo stanovanje in čakal. Ko se je upravitelj pokazal, ga je naskočil in z mesarskim nožem zaklal. Zadal mu je 11 ran. Potem je stanovanje oplenil in odšel. Vse ukradene stvari je policija dobila zakopane v gozdu blizu Zagreba.

Novosadska občina je dobila nov proračun, ki znaša nekaj več kakor 56 milijonov dinarjev. Čeprav je letošnji proračun večji od lanskega, se je povečala odstotna trošarina na električni tok. Vse ostalo je ostalo neizpremenjeno. Občina ima lepo premoženje, ki je vredno dobrih 183 milijonov dinarjev. Dolga pa ima nekaj manj kakor 30 milijonov.

Velikega delfina so ujeli ribiči z otoka Brača. Pred dnevi so lovili ribe in vrgli v morje velike mreže. Bil je ravno najbolj pripravljen čas za lov. Res se je v mreže ujelo mnogo rib, toda za njimi se je pognal tudi delfin, ki je največji sovražnik ribičev. Razganja jim namreč ribe in trga drage mreže. Toda tokrat se je morská zverina zapletla med vrvi in tako so jo ribiči po dolgem naporu ubili. Delfin je bil dolg 3 metre, tehtal pa je 300 kilogramov. Ribiči so ga prepeljali v Split, da bodo od oblasti dobili nagrado za to.

Jetično mladino je treba reševati brez ozira na izdatke!

Pretečene mesece smo v časopisih čitali izčrpa poročila o zdravstvenem stanju ljudstva v posameznih slovenskih okrajih. Po teh poročilih in po splošni zdravstveni statistiki moremo s sigurnostjo reči, da je naš slovenski narod zdrav in da ga ne ogroža nobena neposredna nevarnost od te ali one strani, ki bi mu izpodjedala korenine njegove rasti.

Kljub vsemu pa so človeka pretresele navedbe o številu smrtnih primerov, ki jim je bila vzrok jetika ali bolje rečeno o žrtvah, ki si jih je ta zahrbita morilka poiskala. Celó oni okraj, ki se prištevajo med najbolj zdrave in kjer gozdovi, klima ter majhna industrija izključujejo jetična kolišča, so zabeležili smrt kot posledico tuberkuloze vsaj v osem odstotkih.

Od vsega pa je najbolj žalostno to, da jetika najbolj pogosto kosi med odraslejšimi mladostniki, delavstvom, uradniki in razumnim sploh ter med njihovim naraščanjem. Ona nastopa kot hujša posledica vseh življenjskih nedostatkov, ki so jih bili v letih razvoja in doraščanja deležni: trpljenja, pomanjkanja in večkratnega spreminjanja natičnega življenja. Bolezen stoji brez ozira na stan, ki si ga mlad človek izbira in cilji, katerega si postavi. Leta sem že čitalo, kako padajo akademiki in srednješolci zaradi nezadostne prehrane, kako hirajo uradniki zaradi vednih borb za obetaneke, delavci zaradi oslabelosti in nešteti človeki ter drugi ljudje

ne po svoji krivdi, ampak zaradi razmer, ki jim jih je življenje diktiralo.

Kakor je vprašanje tuberkuloze in njenega zatiranja samo na sebi splošni narodni problem, tako se nam ob velikem umiranju mladih zaradi jetike zdi, da je pomoč njim in njihova zaščita čestokrat le stvar denarnih možnosti in sredstev in to v prav izdatni meri. »Ni finančnih možnosti« se mnogokrat glasi odgovor na klic, dokler je še čas. Dandanes »res mnogo izda za najrazličnejše javne potrebe, ki so nujne, vendar smatramo za umevno, če se izrazimo, da bi morala navzlic vsemu slehernega jetičnega bolnika prošnja za pomoč v svrhu ozdravljenja zlasti kar se tiče mladostnikov, biti brezpogojno uslišana ter jim posvečena vsa skrb do popolnega ozdravljenja.

Saj sleherni akademik in srednješolac študira za to, da nekaj postane in zasluži. Delavec dela, da si opomore, vajenec pa uči, da bo pomočnik ali mojster in kot takšen sam svoj gospod. Kmetiči in se trudi, da bo enkrat gospodar. Mar se ne bi tem ljudem dalo pomagati brez ozira na sredstva? Vsak tuberkulozni bo v veliki hvaležnosti imel zvest, da bo vračal, kar mu je bilo posojeno za rešitev golega življenja — največje sreče, ko bo zdrav užival sadove svojega truda. V tem smislu naj bi naše oblasti krenile na novo pot za povečanje zdravih narodnih sil.

POPOLNA POJASNITEV TATVIN V TEKSTILNI TOVARNI

Kakor je časopisje poročalo, je bilo v času od 1. 1938. pa do prvih dni meseca marca letošnjega leta iz tekstilne tovarne Hugo Šterna na Pobrežju pri Mariboru pokradenega raznega blaga v dolžini 1800 metrov, s čimer je bila lastniku prizadjana škoda v znesku 22.000 dinarjev.

V zvezi s temi tatvinami so bili aretirani Franc Zebec s Teznega, Jožef Avgust, Franc, Ivanka in Marija Stampar ter Martin Jus iz Pobrežja pri Mariboru, ki so te tatvine izvršili in ukradeno blago prodajali po Dravskem polju. Orožniki so v zvezi s temi tatvinami sedaj prijaviili še 17 oseb, ki so vse od tatov po nizki ceni kupovali ukradeno blago in ga deloma z velikim dobičkom prodajali naprej. Nekaj ukradenega blaga so orožniki pri kupcih še dobili. To blago so orožniki zaplenili in ga izročili lastniku. To blago je bilo vredno okoli 5000 dinarjev.

ŠPORTNE VESTI

Ljubljana : Hermes 4 : 1

Ljubljana je včeraj spet izrabila za trening prosti dan. Zaigrala je na sijajnem hermežanskem stadionu s Hermesom prijateljsko tekmo, ki je bila resnično zvesta svojemu atributu. Igralci se niso bogve kako trudili, ne prvi, ne drugi. Za tekmo je značilno, da je Hermes ligušcu nudiil pred svojim golom močan odpor. Ljubljanski napad kar ni mogel izkoristiti številnih šans, ki si jih je — do šestnajstera — lepo izdelal. Halfi in napadalcu, pa še branilcu, so se kar nekam težko privadili tudi dejstva, da igrajo na velikem igrišču. Hermes je igral odločno, defenzivno seveda, napad pa se do kraja ni utegnil povežati, tako da so bile vse nevarnosti za Po-gačnika rezultat akcij, ki so jih podvzeli na svojo pest posamezniki. Training je koristil obema moštvoma vtoliku, ker je poskrbel vsaj za utrjevanja kondicij. Trudila pa se ne ena ne druga strani ni posebno, še manj seveda Ljubljana, ki se je zavedala, da je imela preteklo nedeljo vročo tekmo z mariborskimi Železničarji.

V hrvaški ligi je Hajduk prvi

Včerajšnje tekme v hrvaški ligi so dale naslednje rezultate:

»CONCORDIA« : »ZELEZNIČAR« 2:1 (1:1)
Na igrišču »Gradjanskega« je bil včeraj dvojni spored. Kot prvi par sta nastopila »Ze-lezničar« in »Concordia«. S pičlim rezultatom 2:1 je zmagala »Concordia« nad popolnoma enakopravnim in enakovrednim nasprotnikom »Ze-lezničarjem«. Gole za »Concordio« sta dala Bela in Muradori, za »Ze-lezničarja« pa Vuletič.

»GRADJANSKI« : »SAŠK« 6:1 (4:0)
Sarajevčani so se v prvem delu igre proti »Gradjanskemu« držali prav dobro in so v prvem polčasu dobili le en gol. Očitna premoč in dobro razpoloženje napadalcu »Gradjanskega« pa so prišli v drugem delu igre vse bolj do veljave. Zelo je bil razpoloženi Wölfe, ki je dal tri gole, Djanič dva in Lešnik enega. V moštvu »Gradjanskega« je bil prav dober srednji napadalec Jazbinšek.

Za ta dvojni spored v Zagrebu ni bilo posebne zanimanja. Na igrišču se je zbralo komaj 1500 gledalcev.

HAJDUK : SPLIT 9:0 (4:0)

Splitški lokalni derby med Hajdukom in split-sko delavsko enajstorico se je končal z visoko zmago daleč nadmočnega in boljsega kluba Haj-duka. Hajduk je bil skrajja igre trdno odločen zmagati z visokim rezultatom in se mu je to v celoti tudi posrečilo. Visok poraz Splita pa je v precejšnji meri zakrivil elab splitški vratar. Tekmo je gledalo komaj kakih 1000 gledalcev.

SLAVIJA : HAŠK 4:2 (3:2)

Varaždinska enajstorica je svoje pristaje s svojo zadnjo igro v hrvaški ligi močno navdušila. Varaždinci so igrali prav dobro in zasluženó zmagali nad moštvom zagrebskih akademikov. Prav dober je bil golman Slavije Cerovečki.

BAČKA : SLAVIJA 3:2 (1:1)

O Osijeku sta se srečala najslabša dva kluba v hrvaški ligi. Domača Slavija je šla v boj z mnogimi izgledi za zmago. Proti pričakovanju pa so agilni in požrtvovalni Subotičani po lepi igri premagali Osiječane na njihovem igrišču z 3:2.

Tabela v hrvaški ligi je naslednja:										
Hajduk	18	14	3	1	75:17	31				
Gradjanski	17	11	6	0	74:16	28				
Concordia	18	13	2	3	62:22	28				
Hašk	18	7	6	5	42:32	20				
Split	18	6	4	8	21:50	16				
Varaždin	18	6	3	9	31:49	15				
Sašk	18	5	3	10	17:44	13				
Železničar	18	2	6	16	20:43	10				
Slavija (O)	17	3	3	11	23:53	9				
Bačka	18	2	4	12	30:58	8				

PONAREJALCI TOMBOLSKIH KART PRED SODIŠČEM

Maribor, 19. marca.

V sredo je bila pred mariborskim okrožnim sodiščem razprava proti dvema ponarejevalkama tombolskih kart. Obtoženi sta bili Javša in Marta Bistrovic iz Trnovca v varaždinskem okraju. Prva obtoženka je oddala na sezonsko delo v Nemčijo in so jo zato sodili v odsotnosti. Obtoženica je o obeh pripovedovala nekako naslednje:

Dne 15. avgusta lanskega leta je bila v Središču javna tombola tamošnje gasilske čete. Prvi dobiček na tej tomboli je bil znesek 2000 dinarjev v gotovini, drugi pa novo moško kolo. Obe Bistrovicvi sta se udeležili te tombole. Med izklicevanjem števil je k obema pristopil neznan moški in jima izročil vsaki po eno karto, ki pa sta bili obe predrugačeni na ta način, da so bile še neizžrebane številke prepleljene z izžrebanimi številkami. S temi kartami sta obtoženki stopili pred komisijo in zahtevali, da se jima izročita prvi in drugi dobiček. Komisija je prevaro takoj opazila in obtoženki predala orožnikom.

Radi poizkusa prevare in radi zločinstva napravljana lažnih listin sta bili obe obsojeni. Javša je v odsotnosti dobila 3 mesece in 15 dni zapore in 180 dni denarne kazni. Marta pa 2 mesece in 15 dni zapore in 120 dinarjev kazni. Obe pogojno na dve leti.

Stari trg pri Ložu

Na dnevnem redu občinske seje občine Stari trg pri Ložu je bila med drugimi važnimi točkami tudi točka: sklepanje 6 nastavitvi občinskega tajnika. Zanimanje za to sejo je bilo splošno tudi med občani, kajti mesto občinskega tajnika pri tako obsežni občini, kot je naša, je zelo važna zadeva. Za to službeno mesto so se potegovali kar trije občani in še nekaj drugih reflektantov je bilo vmes, ki pa se niso mogli upoštevati pri glasovanju za nastavitve že iz razloga, da je bilo domačih preveč in povrh vsi trije z dobro oceno. Prednost pri nastavitvi je imel vsekakor izvoljeni Lavrič Franc, sin pokojnega tajnika Lavriča Ivana, ki je imel poleg v razpisu zahtevanih listin tudi že odobren spregled kvalifikacije za razpisano službeno mesto, dočim druga dva tega nista predložila. Glasovanje je bilo tajno in je dobil Lavrič Franc, sedaj tajnik občine Trata nad Skofjo Loko, absolutno večino glasov.

Želimo novemu tajniku, da bi svojo odgovorno in naporno službo vršil po vzoru svojega očeta v korist in zadovoljstvo vseh občanov.

Jožefovo v Mariboru

Maribor, 19. marca.

Tradicionalno Jožefovanje v Studencih je tudi letos v Studence privabilo na tisoče Mariborčanov in okoličanov. Čeprav je kriza na višku, je bilo v Studencih veselo in živahno in se niso prav nič iskazale kot pravilne prerokbe tistih, ki so napovedovali, da bo letos pri Jožefu bolj pusto in dolgočasno, ker ni evkenka, da bi si mogli obiskovalci Studencev privoščiti vse to, kar ob običajnih Jožefovanjih dviga razpoloženje. Svoje je napravilo tudi krasno vreme, ki je izvabilo v Studence tudi tistega, ki je mogoče poprej sklenil, da bo ostal doma in denar, ki ga bo potrošil v Studencih, pametneje porabil.

Včeraj zvečer je bilo dokaj živahno po vseh mariborskih gostilnah in restavracijah, ki so bile polne Jožefov in Jožic ter njihovih prijateljev, ki so mislili, da morajo vkljub krizi svoj oziroma svojih prijateljev in prijateljic god dobro zaliti.

Tudi mariborski obrtniki s svojimi pomočniki in vajenci so lepo proslavili god svojega patrona. Dopoldne so se zbrali v cerkvi sv. Barbare, kjer je tradicionalno sv. opravilo za obrtnike opravil njihov »kurat« g. Januš Golec.

Dogodek. Skladatelj

Scarlatti je nekega večera zložil skladbo za orgle. Poleg njega je sedela na stolu mačka in predla. Scarlatti ni mogel naprej, pa je zamisljeno gledal svoje glasbilo. Nenadno se je mačka dvignila, skočila je na klavir in šla počasi preko tipk. Pri tem so se oglasili zvoki g-b-es-fis-b-cis. Scarlatti je hitro pritaknil d in je tako našel temo za svojo znamenito mačjo fugo.

Razdalja od duše bližnjega človeka je dolga včasih kakor svetlobna leta.

Številne ovce. V Iraku (v Mali Aziji) redijo navadno okrog 12 milijonov ovce.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer skt. stanje	temperatura v C°		Relativna vlažnost v %	Veter (směr, jakost)	Padavine	
		dan.	noć.			m/m	vrste
Ljubljana	769.1	7.8	-3.4	90	0	E ₂	—
Maribor	768.7	8.0	-5.0	90	2	W ₁	—
Zagreb	768.2	8.0	-7.0	90	1	NNE ₁	—
Belgrad	769.2	6.0	-3.0	70	0	NW ₂	—
Sarajevo	771.0	6.0	-6.0	70	2	0	—
Vis	760.1	5.0	0.0	90	3	NW ₂	—
Split	765.5	1.0	0.0	50	0	NE ₂	—
Kumbar	763.7	12.0	4.0	40	0	NE ₂	—
Rab	767.7	9.0	3.0	60	0	0	—
Jugoslovi	764.7	12.0	1.0	40	0	NE ₂	—

Vremenska napoved. Pretežno jasno, ponoči zmerno hladno in slana. Najnižja temperatura na letališču je -7.5.

Koledar

Danes, četrtek, 20. marca: Niceta, škof. Petek, 21. marca: Benedikt.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič - Tržaška cesta 48.

Društvo brezposelnih proforskih kandidato bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 23. t. m., v društvenem lokalu, Gosposka ulica 12 (Novinarski dom). Vsi proforski kandidati naj se ga zanesljivo udeležijo. — Odbor. 15 let star močan fant z dvema meščanskima šolama bi se rad izučil ključavničarstva ali pa za mehanika. Rad bi se izučil pri mojstru, kjer bi imel hrano in stanovanje. — Ponudbe na upravo »Slov. doma« pod »Vajenec« 4102. Vozni red s Selenburgove ulice mimo Kazine na severni strani Kongresnega trga do Wolfove ulice bo kakih 14 dni ustavljen zaradi polaganja nove kanalizacije med podaljšano Šubičovo ulico in Wolfovo ulico, pešcev pa dela ne bodo dosti ovirala.

Preskrbovalni urad se je preselil

Tako za stranke kakor za mestno uslužbenstvo je bilo zelo nepravilno, ker je bil preskrbovalni urad razdeljen na dve nadstropji Mahrove hiše in na II. nadstropje Mestnega doma. Ljudje so potratili mnogo časa z iskanjem posameznih pisarn, kar bo sedaj popolnoma odpravljeno, ker se vsi odseki preskrbovalnega urada do četrta, 20. t. m., preselijo v II. nadstropje levega trakta Mestnega doma. V četrtek torej ne bo več treba iskati raznih pisarn tega važnega mestnega urada po raznih poslopjih in nadstropjih, ker boste vse pisarne našli v II. nadstropju Mestnega doma na stopnišču s Strelške ulice.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Četrtek, 20. marca: »Brez tretjega«. Red Četrtek. Gotovanje Vike Podgorske in režiserja Hinka Nučiča, članov zagrebske Drame. Petek, 21. marca: »Brez tretjega«. Red B. Gotovanje Vike Podgorske in Hinka Nučiča. Sobota, 22. marca: »Zaprta vrata«. Izven. Znižane cene od 20 din. navzdol. Nedelja, 23. marca: »Sesto nadstropje«. Izven. Znižane cene od 20 din. navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.

Četrtek, 20. marca: Zaprtó. Petek, 21. marca: Zaprtó (generalka Faust). Sobota, 22. marca: Faust, premiera. Premierski abonma.

RADIO

Program Radio Ljubljana

Četrtek, 20. marca: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12 Operne fantazije (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Plesne pesmice pojeta Jožek in Ježek. — 14 Napovedi. — 17.30 Ruske romance, poje g. Aleksander de Make, pri klavirju g. D. Kaškarov. — 18.20 Komorna glasba (plošče). — 18.40 Slovenščina za Slovence (gosp. dr. Rudolf Kolarič). — 19 Napovedi, poročila. — 19.25 Nacionalno predavanje: Belgrad govori. — 19.40 Plošče. — 19.50 Deset minut zabave. — 20 Citraški trio Vesna. — 20.45 Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22 Napovedi, poročila.

Petek, 21. marca: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.05 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 11 Solska ura: V marcu na Jadranu in na otoku Silbi (ga. Mira Engelman). — 12 Iz domačih gajev (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Spored slovenskih skladateljev (Rad. ork.). — 14 Napovedi. — 14.10 Tujskoprometno poročilo: Smuka v planinah. — 17.30 Narodne pesmi ob spremljevanju klavirja: Sestre Stritarjeve in g. prof. M. Lipovšek. — 18.10 Ženska ura: Mati in otroci (gdč. Marija Kovač). — 18.30 Plošče. — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben). — 19 Napovedi, poročila, objave. — 19.25 Aktualna ura: Strokovna socialna šola (gosp. Jože Tomc). — 19.40 Plošče. — 19.50 Izseljenska poročila. — 20 Koncert Rad. ork. — 21 Sonatna ura II. za violino in klavir: ga. Lotte Paumgarten (violina), g. prof. M. Lipovšek (klavir). — 22 Napovedi, poročila.

Dotrpela je naša nadvse ljubljena in preskrbna žena in mama, gospa

Marija Šuc

soproga višjega davčnega kontrolorja v pok.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtek 20. marca ob pol štirih popoldne v Slov. Konjicah. Slov. Konjice, Oplotnica, Trbovlje, Slov. Bistrica, Maribor, dne 18. marca 1941.

Rodbine: Šuc, inž. Kersnič, Rath in Soupal.

Brez posebnega obvestila

Nove motorizirane sani, kakršne so izumili Amerikanci za zasnežena bojišča. Takšne sani so tudi že poskusili in pravijo, da dobro vozijo.

Kdo bo zmagal, beli ali rumeni?

Kakšna je danes in kakšna bo v bližnji bodočnosti moč japonskega in ameriškega brodogradništva na Tihem morju

Vse to kaže, da imamo čedalje bolj prav, če tudi sedanjo vojno imenujemo svetovno. Razširila se je takorekoč na pet celin, če ne ravno neposredno, pa vsaj posredno in je povsod že zdaj rodila svoje neljubne posledice. Bojiščem v Evropi, Afriki in na Kitajskem pa se v bližnji bodočnosti utegnejo pridružiti še druga, nič manj obsežnejša in nič manj krvava. V zadnjem času vedno bolj grozi spopad med vesilami tudi na največjem oceanu, na Tihem morju, kjer imajo poleg Japonske svoja bogata posestva in dobro utrjene vojaške postojanke tudi Združene države Severne Amerike, Velika Britanija in Holandija.

Japonska skuša čimbolj izkoristiti sedanji položaj v Evropi, zlasti težave, s katerimi se mora danes boriti Velika Britanija doma, da se ubrani sovražnega vdora in da vzdrži do kraja tudi v Afriki in na evropskem jugovzhodu. Japonsko je sicer tudi že močno utrudila dolgotrajna vojna s Kitajsko, vendar se zdi, da še ne tako zelo, da ne bi mogla v primeru angleškega poraza v Evropi zasesti kakšne britanske posesti na Tihem morju, seveda če ne bi bilo Amerike.

Povprečni Evropejec si težko predstavlja, kako obsežno bi bilo to novo bojišče, če bi se res spoprijela na Tihem morju, čeprav samo v južnem njegovem delu Japonske, Amerike in na angleški strani gotovo tudi Avstralija za nadoblast v tem delu sveta. Skoro ni dvoma, da bi v tem primeru moral tudi še kdo drugi kaj zrtvovati in odstopiti močnejšemu, od svojih bogatih posesti na primer Holandiji, ki jih ima na južnozahodnem koncu tega morebitnega bodočega bojišča. Zelo mamljiva je med drugim zlasti holandska Java, kjer bi sovražnik lahko prišel do velikih zalog v sedanji vojni najpomembnejši stvari, petroleja in kavnika.

Najzanesljivejša obramba — ogromne razdalje

Človek si pri tem nehoti zastavi zlasti dve vprašanji: katera država bi imela pri morebitnem spopadu na tem področju največ upravičenega upanja na zmago, in katera so tista učinkovita sredstva, ki bi bilo z njimi mogoče zmago doseči. Na obe vprašanji lahko istočasno odgovorimo, če rečemo, da bi to bila tista država, ki ima najmočnejše bojno brodogradništvo. Brez dobrega vojnega ladjevja torej ne bi bilo to mogoče prav nič doseči, kakor ni mogoče tudi drugod, kjer oba nasprotnika ločijo večje morske razdalje. In da to v resnici ne bi bilo majhno bojišče, dokazuje na primer dejstvo, da je od Singapurja do Yokohame 5370 km daleč, od Singapurja do Havajskih otokov 10870 km, in od Yokohame do San Francisc 8300 km. Ogromna razdalja bi bila tudi glavni zaščitnik japonske in U. S. A., kajti vprav zaradi njih se obe lahko čisto mirno zaneseta, da ne bosta napadeni na domačih tleh.

Glavno besedo bo torej imelo vojno brodogradništvo, v prvi vrsti ameriško in japonsko. Kakšna pa je danes in kakšna bo v bližnji bodočnosti moč japonskega in ameriškega brodogradništva, naj pove naslednja razpredelnica iz francoskega vira:

Sedanja moč vojnega brodogradništva:	Japonska	U. S. A.
Oklepnice	10	12
Križarke	44	30
Matične ladje za letala	12	5
Rušilce	122	122

Vse japonsko brodogradništvo je zbrano na Tihem morju, medtem je četrtina ameriškega vojnega ladjevja na Atlantskem oceanu, velika večina angleškega pa v evropskih vodah.

Amerikanci grade več ko trikrat toliko ladij, kakor pa Japonci

Takšno je stanje brodogradništva na Tihem oceanu zdaj. Precej pa se bo razmerje med temi silami spremenilo deloma še letos, v veliki meri pa v prihodnjih dveh letih. To je razvidno iz naslednjih števil, ki kažejo, koliko novih vojnih ladij Japonska in Združene ameriške države zdaj grade:

U. S. A.:	
8 oklepnic (dve 45 tonski)	
15 križark	
4 letalonosilke	
38 rušilcev	
28 podmornic	
Japonska:	
8 oklepnic (štiri 45.000 tonske)	
8 križark	
0 letalonosilk	
4 rušilce	
8 podmornic	

Dve 33.000 tonski oklepnici bodo Združene ameriške države v kratkem spustile v morje, ostalih šest pa prihodnje leto. Japonci pa bodo 4 oklepnice dogradili prihodnje leto, ostale štiri pa šele leta 1943.

Iz gornjih števil se vidi, da je ameriški načrt graditve novih ladij več kot trikrat obsežnejši in da bodo te nove vojne ladje tudi prej izdelane kot pa japonske.

Da bo slika tega morebitnega novega bojišča na Daljnem vzhodu popolnejša, naj navedemo še

glavna pomorska oporišča

ki jih imajo v Tihomorskih vodah Združene ameriške države, Japonska in Velika Britanija. (Številke v oklepajih pomenijo, kdaj so omenjene države ta svoja oporišča dobile).

Združene ameriške države: Alaska (1867), Havajsko otočje (1893), Filipini, Guam (1898) in Tutuila (1899).

Japonska: Formoza (1895), Pescadores (1895), Sahalin in Port-Artur (1905), Koreja (1910), Karolinski in Marianski otoki (1919).

Anglija: Singapur (1819), Hongkong (1841) in Port Darwin (1863).

Britanska vojaka si ogledujeta na somalijskem bojišču zajeti italijanski top.

Mirna revolucija nove Francije

Trdna podlaga, na kateri bo Petain brez bajonetov kmalu lahko zagotovil splošno blaginjo

Ameriški časnikar Allen, vichyski dopisnik »New-York Tempa«, je naprosil maršala Petaina za odgovor na tole vprašanje:

»Ljudje, ki prihajajo v Francijo iz tujine, se ne morejo dovolj naučiti miru, disciplini, kakor tudi ozračju splošnega zadovoljstva in zaupanja, ki vlada po vsej deželi. To dejstvo seveda ni čisto v skladu s podobo, ki si jo običajno predstavljamo pod imenom »revolucija«. V nekaterih poslednjih izjavah ministra Baudoina ter nekaterih drugih osebnosti, sem slišal poudarjati dejstvo, da je režim, ki ga je uvedel maršal Petain, preprečil civilno vojno. Ali bi mogoče dobili nekaj pojasnil o idejah, ki so ta potek vodile ter vpogled v administrativne odredbe, ki so ga zagotovile in vzdržale s pomočjo sile?«

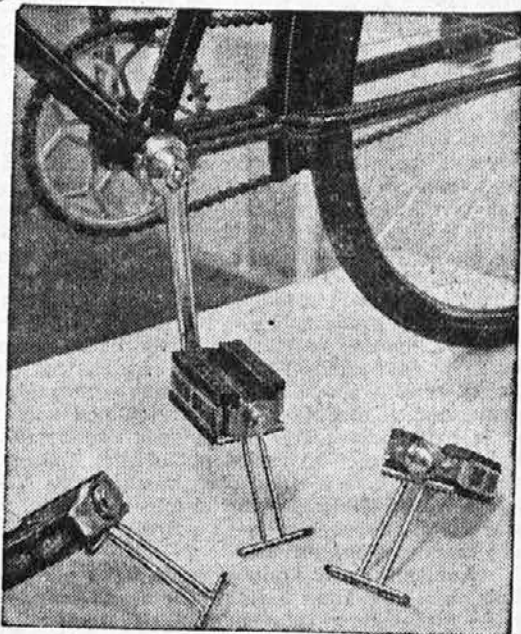
Odgovor maršala Petaina se je glasil: »Prave za tako veliko nalogo morejo potekati le v združenosti in disciplini. Vsak nemir, vsaka improvizacija bi delu lahko zadali smrtno udarec.

Ozračje, katerega so v Franciji odkrili najbolj natančni opazovalci, gotovo ni podobno tradicionalnim prividom cestnih nemirov. Ono ima vse znake mirne in globoko zasnovane revolucije. Da je bilo narodni revoluciji mogoče zagotoviti prve uspehe, je bilo treba preprečiti civilno vojno: odpraviti vsakršno strankarsko izigravanje. Mnogo bolj, kot z administrativnimi in policijskimi odredbami, si je novi režim priboril ta uspeh z dobrohotnim sodelovanjem francoskega ljudstva, ki se je svojemu voditelju prostovoljno pridružil.

V prestolnici Nove Zelandije, Oaklandu, so večeraj slovesno sprejeli ameriški pomorski oddelek, ki je priplul tja na daljši obisk. Agencija Reuter pravi, da so Novozelandski hoteli s tem pokazati, kako visoko cenijo ameriško pomoč za Anglijo.

ter s svobodno in konstitucionalno uredbo, ki jo je 10. julija izdala narodna skupščina.

Gotovo je, da celotna naloga nikakor še ni končana, toda trdne opore novega režima bodo kmalu zgrajene. Tvorile bodo eno ljudske okope, na katere se bo voditelj lahko opiral, da bo brez pomoči bajonetov mogel zagotoviti splošno blaginjo.

Nov nemški izum, ki so ga razkazovali na zadnjem velosejmu v Leipzigu. Pedali imajo posebne noge in z njihovo pomočjo kolo lahko stoji kjerkoli na prostem.

Gertrude Gelbin:

MLADI EDISON

Resnična filmska povest o mladosti velikega izumitelja

Tom se je naslonil na zid, si stisnil glavo s rokama ter začel krčevito premišljati ter iskati izhoda. Nenadno mu je šinilo v glavo. Nataknil si je klobuk na glavo, pograbil ogrinjal in zdrvel ven.

Tekel je, kar so ga noge nesle. Dež je padal gosto kakor za stavo. Močilo ga je vso pot do trgovine gospoda Dingleja. Trgovina je seveda bila zaprta, pa Toma to ni motilo. Razbil je kar okno ter vrnil noter. Vedel je, da je v trgovini veliko zrcalo.

Cez nekaj časa je dr. Pender šel iz sobe, kjer je ležala gospa Edisonova, ker je slišal v jedilnici težke korake in neko prerivanje ter ropot. Odprl je vrata ter našel Toma, ki je z mrzlično naglico razpostavil vse svetiljke, katere je našel po hiši. Stavil je luči pred veliko zrcalo, katero je bil kdove kako privlekel iz trgovine gospoda Dingleja. Zrcalo je bil postavil na omaro za posodo.

Dr. Pender ni verjel očem in je nekaj časa samo osuplo gledal ta nerazumljivi prizor. Potem je vprašal:

»Za Boga svetega, Tom, kaj pa počenjaš?«

Tom se ni dal dosti motiti in je samo mimogrede odgovarjal: »Vidite, gospod doktor, mislim sem si takole: zrcalo odbija svetlobo in jo pomnožuje. Če bi imeli zadosti svetilk in bi jih še z zrcalom podvojili, bi lahko operirali kar tu v jedilnici.«

Tom je zdaj začel prižigati vso zbirko svetilk, ki jih je bil nabral kdove kako po hiši. Soba se je kopala v bleščeči svetlobi, ki se je odbijala od velikega zrcala.

Dr. Penderju so se oči širile od začudenja nad to preprosto, pa tako sijajno Tomovo pogrnjavščino. Pogledal je svoje roke, ki jih je oblivala jarka luč in razburjeno vzdihnil:

»Tom, dobil si rešitev! Takoj bom operiral!«

Bila je dolga in težka noč. Zdravnik in Tom sta delala, da jima je pot lil z obraza, toda Tomove svetiljke so pripomogle, da je gospa Edisonova bila drugo jutro izven nevarnosti in je spokojno spala v postelji.

Tom ni šel nič k počitku. Navsezgodaj je odhitel v trgovino gospoda Dingleja, da bi mu vrnil zrcalo, katero si je bil ponoči izposodil.

Trgovina je bila polna ljudi, katerim je gospod Dingle zgovorno in obsežno pravil o namišljenem vltomu v trgovino in o tatvini dragocenega zrcala.

Tom se je komaj prirnil skozi goščavo radovednih ljudi. V rokah je varno nosil ukradeno zrcalo. Ko ga je gospod Dingle zagledal, se je začel dreti, da bi se bil kmalu razparal:

»A tako, ti si torej tisti čigam?«

Zamahnil je po Tomu, da ga je kar zaneslo. Hotel ga je udariti, kar je zmogla roka. Toda Tom se je izognil, pri tem pa mu je zrcalo ušlo iz rok. Treščilo je na tla in se razbilo na stotine koscev.

(Dalie)

Soba se je kopala v bleščeči svetlobi Tomovega izuma...

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

Se bolj kakor to pa je Stalina prestrašilo tisto mesto v poročilu, ki je govorilo o tem, da tisoči in tisoči takih otrok na begu pred tem ogabnim življenjem stopajo v razna verska združenja.

Stalin je sklenil delati. Naj zveni še tako čudno, res pa je, da je bil ponos GPU vedno in povsod, da je sprejemala razne ukrepe za izboljšanje položaja teh otrok. In zares se ji je bilo posrečilo, da je spet spravila v urejene razmere poškece od tistih milijonov, ki sta jih bila boljševiška revolucija in državljanska vojna vrgli na ceste.

S temi novimi jatami zapuščenih otrok pa naj bi na Stalinovo zapoved krenili na drugo pot.

8. aprila 1935 so »Zvezest« priobčila uradni ukrep sovjetske vlade, katerega sta podpisala predsednik republike Kalinin ter ministrski predsednik Molotov. Zapoved je nosila naslov: »Ukrepi za pobijanje zločinstva med nedoletniki.«

Ta ukrep je določal smrtno kazni za vse vrste zločinov, od majhnih tatvin do izdaje, katere zakrvice otroci, stari več kakor dvanajst let, s podporo tega strašnega orožja, je GPU zganjala skupaj na stotine takih otrok, jih obsojala v koncentracijske taborne, na prisilno delo in nešteto krat tudi na smrt.

Prav tedaj, ko so se dogajale te grozote, je Stalin stopil iz svoje polmeniške samote, da se je nastavljal pred fotografske aparate kot hoter vseh malih ruskih otrok. Prvič smo tedaj videli slike,

na katerih se je ubadal z malčki po igriščih. Lahko smo opazovali na slikah, kako spremlja dvanajstletno deklico k paradi na Rdečem trgu in kako si voznico zanjo izposoja od vojnega ministra Voršilova. Spet drugič smo videli na sliki, kako sprejema ljubkega otroka iz daljnega Turkestana — najboljšo obiralko bombaza v njenem okraju. Dobila je Leninov red, zlato uro in poljub od »očeta narodov.«

Ne pišem vsega tega zasmehljivo, temveč samo ugotavljam ta dejstva.

Vse to se je z namenom dogajalo v tistih strašnih mesecih, ko je GPU ugašala življenja dvanajst-, trinajst- in štirinajstletnih otrok, ki so bili umorjeni utemeljevala, da so ti otroci »izdajalci, vohuni, trockisti, fašisti, agenti Nemčije in japonskega cesarja.«

Sele februarja 1939 je svet na lahko zasluhlj o teh rečeh, o tem najgroznejšem čiščenju med vsemi čiščenji. Tedaj je prišel čas — kakor prihaja vedno — da je bilo treba najti nekaj kriveev.

To pot so bili krivci nekateri mlajši uradniki iz GPU, katerih edini zločin je bil v tem, da so poslušali dobljeno zapoved. Za kaznovanje teh krivcev so poiskali krajnjega državnega pravdnika GPU in več njegovih pomočnikov v Lenin-Kuznecku.

S podeželskega sodišča v tej vasi na Uralu je zunanji svet slišal, kako so deset let stare fantiče mučili, dokler niso priznali »proti-revolucionarnih, fašistovskih in nasilniških dejanj«. Svet je zvedel, da so sto šestdeset šolskih otrok zaprli v celice z navadnimi zvočinci, kjer so morali osem mesecev spati brez postelj, medtem pa so jih neprenehoma, noč za nočjo, kričim zasliševali.

Mučilci teh otrok so dobili ječo od petih do desetih let. Ukrepa od osmega aprila 1935 pa niso nikdar umaknili. Število žrtv, ki so jih od 1935 dalje po vsej državi prav tako mučili, ali s katerimi so ravnali še splošneje, je nepregledno in ga ne bo nikdar mogoče oceniti.

Vse to je uradno znano — od službenega priznanja vlade, da

je GPU v mestu Lenin-Kuznecku, ki je samo bucka na zemljevidu Zveze socialističnih sovjetskih republik, po postavi, ki jo je izdelal Stalin, po srednjeveško mučila sto šestdeset šolskih otrok, pa do slik istega dne, na katerih se Stalin kaže v nasmehu sredi svojih malih varovancev.

Prvo in drugo spada k načinu, kako ostaja Stalin po GPU zvezan s svojo materjo, z ljudstvom, ki ga je rodilo in ki ga je hranilo.

Stalin strelja svoje generale.

V začetku decembra 1936 — tedaj sem bil v službi v Haagu — mi je po naključju prišel v roke ključ o tisti mojstrski zaroti, ki je šest mesecev pozneje peljala do usmrtitve maršala Tuhačevskega in skoraj vsega vrhovnega poveljstva rdeče vojske.

So zarote, ki jih kuje prizadevanje posameznikov po moči ali po maščevanju, in pa druge, ki jih kuje potek dogodkov. Včasih se pota takih zarot križajo in režejo. Potem stoji zgodovinar pred zmedo zavozlanih niti, za katere potrebuje vso svojo umetnost, če jih hoče spraviti narazen.

V to vrsto spada skrivnost, zakaj so najboljši možje v rdeči vojski na Stalinovo zapoved uničili kot vohune v službi nemške vlade.

Se danes se ta skrivnost upira človeškemu razumu. Povsod prihajajo ljudje z enakimi vprašanji:

Zakaj je Stalin obglavil rdečo vojsko prav tedaj, ki je vsakdo vedel, da se Nemčija mrzlično pripravlja na vojno? Ali je bilo kaj zveze med čiščenjem v rdeči vojski in med Stalinovimi prizadevanji, da bi prišlo do sporazuma z Nemčijo? Ali je v vrhovnem poveljstvu rdeče vojske zares bila kaka zarota proti Stalinu?

11. junija 1937 je Kremelj nenadoma oznanil, da so vprav tedaj odkrili zaroto velikega maršala Tuhačevskega ter osem najvišjih poveljnikov rdeče vojske, ki so delali v sporazumu s tujo državo neprijateljskega mišljenja.